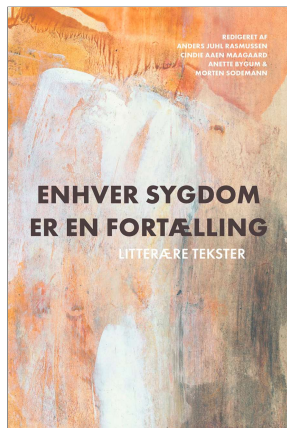

Anmeldelser

I dette nummer af Sygeplejersken anmeldes følgende bøger: "Enhver sygdom er en fortælling", "De andre", "Frøken Mogensen - Sygeplejeelev i Ribe, 1955-1958" og "Mærkbarhed".

Sygeplejersken 2022 ; (4): 46-47. Anmeldelser
Jette Bagh, Cand.cur, fagredaktør

Kritisk læsning skal øves

Anders Juhl Rasmussen, Cindie Aaen Maagaard, Anette Bygum og Morten Sodemann (red.)

Enhver sygdom er en fortælling
Syddansk Universitetsforlag 2021
259 sider – 250 kr.

Her har vi fortællinger med meget forskellige afsæt. De er dog alle udtryk for personlige narrativer om at være menneske, om krop, bevidsthed og omverden. Mennesker, som fortæller om perspektiver på sygdom, om livet med, før eller efter sygdom.

Det er skønlitterære tekster til personlig og kritisk læsning. Opfattelsen bag tekstsamlingen er, at den biomedicinske og narrative tilgang til sygdom bør gå hånd i hånd. På Syddansk Universitet er kurset narrativ medicin obligatorisk på lægestudiet på 2. semester og valgfag på de sundhedsfaglige kandidatuddannelser sdu.dk/narrativmedicin

Inspirationen kommer fra læge Rita Charon, Columbia University. Kurset skal styrke humanistisk medicin, empati og forståelse for mennesker.

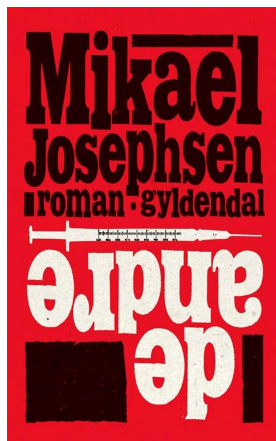
Til forskel fra den kliniske journal er den litterære tekst kendetegnet ved at være tilsigtet flertydig. Der formuleres meddelelser om menneskelige vilkår, der er åbne for fortolkning, fordi det levede liv ikke kan reduceres til et entydigt facit. Det gennemgående er, at patienten får retten til sin egen historie, der ikke nødvendigvis beskriver symptomer og specifikke sygdomsbilleder, men har til formål at udvide forståelsen af det ikke-medicinske sprog, som patient/pårørende benytter om sygdom.

Sprog er ikke kun ord, men kultur og tradition. Den kritiske læsning skal øves, forskellige perspektiver skal vendes og drejes, og strukturen i teksten skal analyseres. Sensitivitet og modenhed skal der til for at være en god sundhedsprofessionel. Det kan stimuleres i mødet med skønlitteraturen. Patienters oplevelse af og erfaring med sygdom vises gennem tekster af forfattere som H.C. Andersen, Olga Ravn, Pia Juul, og Maria Gerhardt. Læger har i mindre grad skrevet skønlitterært, men dog er der tekster af Årestrup, Tjekhov, Oliver Sachs. Desuden rummes tre upublicerede tekster af lægestuderende fra en novellekonkurrence.

Virginia Wolf var den første større forfatter, der efterlyste sygdommens sprog. I antologien er en spændende metaforisk tekst om at være syg fra 1926 skrevet af Wolf. Sontag og Frank har skrevet om kræft ud fra deres egne oplevelser. Begge forholder sig kritisk til militærmetaforerne og opfattelsen af kroppen som en fæstning. Frank beskriver indlevende, at kræften er en del af ham og ikke en adskilt organisme. Caroline Albertine Minor fremstiller i 'Sorgens Have' en bearbejdning af sine oplevelser med tabet af en kæreste efter en ulykke, uden at personen faktisk døde. De fleste af de valgte tekster er korte, så det er overskueligt at læse og genlæse for at forstå. Asta Olivia Nordenhof citeres: "Måske synes psykiatrien ikke, at mine tanker var værd at savne". I teksten reflekterer forfatteren over sin journal. Genbesøger sine følelser på det tidspunkt, beskriver hvordan hun fik hjælp til praktiske ting af mennesker, der ønskede hende det godt, og hvordan hun fik flere og flere antipsykotiske præparater, der bragte hende i en tilstand, hvor hun følte, at hun mistede sine tanker og dermed en vej ud af ensomheden.

Marianne Mahler, sygeplejerske dr.PH

Det ustabile fællesskab

Mikael Josephsen
De andre
Gyldendal 2021
255 sider – 224,95 kr.

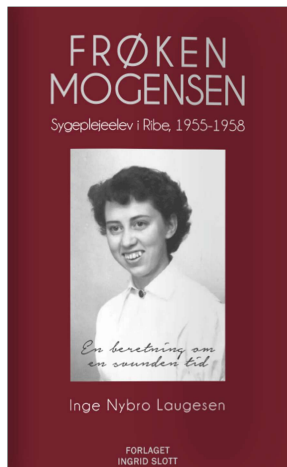
Når jeg møder en hjemløs, som sælger den landsdækkende avis om hjemløshed, 'Hus forbi', foran supermarkedet, søger tankerne ofte tilbage til 'De andre'. Jeg vurderer, om den hjemløse sælger har fundet et af de gode steder med læ og venlighed, eller om han befinder sig nederst i hierarkiet og må nøjes med et af de mest vindblæste og grimme indgangspartier til sin salgsvirksomhed. Fælles for de hjemløse uanset status er deres identitetskort, prisen på 30 kr. og en uro, der kan skyldes mangel på stoffer, cigaretter eller alkohol, måske i tillæg psykisk sygdom.

Bogen er rå, fællesskabet mellem de hjemløse kan skifte karakter på et øjeblik, fra hjælpsomhed til vold, trusler og kontant afregning. Slagteren, konen, Bo, Daniel og Morten er navne på nogle af de hjemløse, bogen beskriver. De bor henholdsvis i en container, et telt, en campingvogn med fortelt, en båd, der ligger på land og hos en venligtsindet bibliotekar, som altid har ondt i hovedet. Flere sidehistorier går tæt på de hjemløses tidligere liv koblet med deres aktuelle problemer. En af dem foregår på et hospital, en anden i et missionsk barndomshjem, en tredje kredser om, hvordan stoffer kan skaffes og sælges videre, en fjerde beskriver et mislykket indbrud på et apotek. Scenen skifter hele tiden.

Der er aldrig ro i en hjemløs persons liv.

Jette Bagh, cand.cur., fagredaktør, Sygeplejersken og Fag & Forskning

Engageret indblik i 50'ernes uddannelse

Inge Nybro Laugesen
Frøken Mogensen
Sygeplejeelev i Ribe, 1955-1958
Ingrid Slotts Forlag 2022
100 sider – 160 kr. + fragt, mobilepay, sms 30152445

Gad vide, hvad sygeplejestuderende i dag ville forstå ved termen t.l.? Eksisterer begrebet teneat lectum, fast sengeleje, overhovedet i dag, hvor patienterne er på højkant dagen efter de største operationer? Sygeplejen på Inge Nybro Laugesen, dengang Frøken Mogensens, tid handlede hovedsageligt om at hjælpe patienten med de fysiologiske behov og mestre lægeordnede procedurer. Spørgsmål om egen sygdom blev henvist til lægen. Ved kræftsygdomme brugtes omskrivninger. Patienten skulle beskyttes mod skræmmende diagnoser.

Forskellen mellem passivisering og patronisering af patienterne dengang og nu viser skelsættende paradigmeskift i sundhedsvæsenet, siden Frøken Mogensen var sygeplejeelev i Ribe 1955-58. Min elevtid 11 år senere var ikke meget anderledes. En forskel er dog, at hendes praktikoplæring overvejende blev varetaget af ældre elever.

Inge Nybro Laugesen har et nostalgisk forhold til sin elevtid, hvor glæden ved at få elevplads, dygtiggøre sig og få kammerater overskygger negative oplevelser. Alle befandt sig i en helt anden hierarkisk opbygget verdensorden, som formidles anekdotisk.

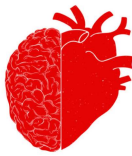
Inge Nybro Laugesen giver et engageret, virkelighedsnært og detaljeret indblik i sygeplejeelevs arbejdsvilkår og uddannelse i 50'erne, hvor dygtige praktikere satte spor på generationen efter.

Anne Vesterdal, sygeplejerske

En kritik af den tid vi lever i

Imran Rashid
i samarbejde med Rikke Østergaard

MÆRKBARHED

**Hvordan vi mistede følingen
med livet – og hvordan vi
finder den igen**

Forlaget Indtryk

Imran Rashid i samarbejde med Rikke Østergaard
Mærkebarhed
Hvordan vi mister følingen med livet – og hvordan vi finder den igen
Forlaget Indtryk 2021
308 sider - 249,95 kr.

"Livet er smukt", et omdrejningspunkt i denne bog, som kunne fortsætte: så vi må passe på det, mærke det og ikke kun måle, klikke, automatisere, digitalisere, umenneskeliggøre.

En sammenfatning af bogens mange budskaber giver teologen og filosofen K.E. Løgstrup med ordene: "Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af hans liv i sin hånd" over for historikeren Yuval Hararis advarsler om vores tiltagende accept af tech-giganternes overvågning og manipulering.

Bogen beskriver, vurderer og kritiserer den tid, vi lever i og især, hvad der truer os. Gør os opmærksomme på det, vi forsømmer, og det der giver os værdi. Den indeholder en farverig og interessant buket af referencer til filosofien, litteraturen, sociologien, videnskabelige undersøgelser og befolkningsstudier, ja selv dronning Margrethe II og Dalai Lama bliver citerede. Bogen kan forstås ud fra tesen, at den digitaliserede verden er kommet for at blive, den er et fremskridt for en del af vores menneskeliv, men udgør en fare for en anden del af vores menneskeliv.

Bogen kommer meget igennem, indeholder mange emner, vil meget.

Er du den, du gerne vil være, eller er du på vej ind i en verden, hvor du gennem de aftryk, du efterlader, er ved at blive et produkt, der kan styres derhen, hvor det betaler sig? Bogen er helt gyseragtig, når den beskriver skakstormesteren Kasparov, et følede væsen, som tabte til supercomputeren Deep Blue, der ikke lader sig gå på af andet end allerhøjest behov for elektrisk opladning.

Lige så spændende er opremsningen af tech-giganternes udvikling. Jo, forfatteren har fat i den lange ende, når han gør opmærksom på de farer, der lurer omkring os.

Bogens formål er at skabe refleksioner, som gør det lettere at genskabe følingen med livet, og som følede menneske bliver jeg oplyst og opmærksom af at læse bogen.

Michala Eich, sygeplejerske

Kort nyt om bøger:

Akut førstehjælp
Torben Sthryn (red.)
FADL's forlag 2022, 2. udgave.
122 sider - 299,95 kr.

Akut førstehjælp er en del af FADL's Forlags kittelserie. Opslagsbogen indeholder nyttig og opdateret viden om førstehjælp i praksis, og 2. udgave er revideret med to nye kapitler om drukneulykker og den præhospitale organisering i Danmark.

Layoutet er lækkert og illustrativt. Der er indlagt øvelser og selvtest, hvis formål er at forberede sundhedsprofessionelle til at agere i en virkelig kontekst.

Bogen er tiltænkt yngre læger og medicinstuderende som, i modsætning til sygeplejestuderende, har et obligatorisk kursus i førstehjælp som en del af medicinstudiet. På sygeplejerskeuddannelsen vil ABCDE-algoritmen være velkendt, men den er her også sat ind i en ramme uden for hospitalets trygge rammer. Bogen er en uundværlig opslagsbog i basal førstehjælp og giver nyttige svar på, hvad man skal foretage sig, når man selv eller de nærmeste søger råd om f.eks. en forstuvet ankel, basal bandagering, brandsår, forgiftninger eller førstehjælp til børn.

22 Temateorier til kvalitativ forskning
Ann Dorrit Guassora, Susanne Reventlow og Kirsti Malterud
FADL's forlag 2022
200 sider - 299,95 kr.

I bogen præsenteres 22 temateorier, der skal ses som en introduktion til forskellige teoretiske perspektiver. Udgangspunktet for hvert af de 22 temaer er en praksiscase, der beskriver patienthistorier, som almenmedicinen typisk møder i sin hverdag. Bogens sigte er at bidrage til en stærkere teoretisk orientering blandt almenmedicinske forskere, men også andre sundhedsprofessionelle forskere, som har brug for en meget overordnet inspirationskilde til veje at gå inden for kvalitativ forskning. Filosofiske retninger som hermeneutik, fænomenologi, socialkonstruktionsisme, poststrukturalisme er vigtige platforme for kvalitative forskningsmetoder, og med udgangspunkt i de 22 cases præsenteres et specifikt match til konkrete spørgsmål og analysemetoder, som kunne være relevante at bruge.

Bibliotek for læger
Christian Graugaard, Lene Agersnap, Andreas Rudkøbing, Cecilie Jespersen (red.)
Tidsskrift for sundhedens historie, kultur og etik
Marts 2022/214. årgang. Årsabonnement 399,95 kr.

"Bibliotek for læger" "vil også gerne være et kærligt spark i røven på alverdens kødsnedkere og dimsedutologer, som tror, at sundhedens gåde kan findes på bunden af en petriskål eller for enden af et bronkoskop".

I denne lille perle af et tidsskrift spænder emnerne vidt: Empiriens eksistentielle begrænsning ud fra Søren Kierkegaards argumentationsrække, Etisk Stuegang om fertilitetsbehandling af kvinder med BMI højere end 35, Fem skarpe til forfatteren Kristian Ditlev Jensen: "Alkohol er et opløsningsmiddel. Det kan opløse et helt liv". Interview med fotograf Manuel Claro om optagelse af tredje sæson af Riget og genopdagelse af pioner Ludvig Brandes' enorme betydning for socialmedicinen gennem 1800-tallet. Tidsskriftet kan følges på Facebook, og 200 års-jubilæumsnummeret kan kvit og frit læses på www.ugeskriftet.dk/bfl

Læs også: Feministiske perspektiver

Emneord:

Litteratur